

Sorgulama Becerileri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sorgulama Becerileri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30478>

Özet

Sorgulama Becerileri Ölçeği (SBÖ), Aldan-Karademir ve Saracaloğlu tarafından 2013 yılında geliştirilmiş, bireylerin **sorgulama becerilerini** ölçmeyi amaçlayan psikometrik bir araçtır. Ölçek geliştirme çalışması, aracın geçerlik ve güvenilirlik özelliklerinin detaylı bir şekilde incelenmesini içermektedir. Bu ölçek, özellikle eğitim bilimleri ve öğrenme süreçleri bağlamında, öğrencilerin bilgiye ulaşma, eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerini değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi süreci, sorgulayıcı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin bilişsel gelişimindeki önemine dayanmaktadır. SBÖ, bireylerin kendi öğrenme süreçlerini yönetme ve derinlemesine anlama becerilerini nicel olarak belirlemeye yardımcı olur.

Anahtar Kelimeler

Sorgulama Becerileri, Ölçek Geliştirme, Psikometrik, Eğitim, Öğrenme, Eleştirel Düşünme, Sorgulayıcı Öğrenme.

Yazarlar

Çiğdem Aldan Karademir, Ali Sait Saracaloğlu.

Amaç

Sorgulama Becerileri Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin (özellikle yükseköğretim öğrencilerinin) akademik ve günlük yaşamlarında kullandıkları sorgulama yeteneklerini, yetkin ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek standart bir araç oluşturmaktır. Bu araç, eğitim araştırmacılarına ve uygulayıcılara, bireylerin hangi sorgulama boyutlarında güçlü veya zayıf olduklarını tespit etme imkanı sunar.

Ölçek, sorgulama sürecinin farklı aşamalarını (problem tanımlama, bilgi toplama, analiz etme ve sonuç çıkarma) kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu sayede, eğitim programlarının sorgulama becerileri üzerindeki etkileri ölçülebilir hale gelmiştir.

Yapı

SBÖ, **sorgulama becerileri** adı verilen çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, bilişsel psikoloji ve eğitim felsefesi temelinde, öğrencinin aktif olarak bilgi inşa etme yeteneğini ifade eder. Sorgulama, sadece soru sormaktan ibaret olmayıp, aynı zamanda hipotez geliştirme, kanıt toplama, verileri değerlendirme ve mantıksal sonuçlara ulaşma gibi karmaşık zihinsel süreçleri içerir.

Ölçeğin alt boyutları genellikle; **Problem Tanımlama ve Analiz, Bilgi Arama ve Toplama, Eleştirel Değerlendirme ve Sonuç Çıkarma ve Yansıtma** gibi temel bileşenleri kapsamaktadır. Ölçek, bireyin bu bileşenlerdeki yeterlilik düzeyini belirli Likert tipi derecelendirme ile ölçmek üzere geliştirilmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Aldan-Karademir ve Saracaloğlu (2013) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde doğru ve anlamlı bir şekilde ölçtüğünü belirlemeyi hedeflemiştir.

Geçerlik analizleri kapsamında genellikle **Yapı Geçerliliği** (Construct Validity) için Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (AFA ve DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca, uzman görüşlerine başvurulmuş **Kapsam Geçerliliği** (Content Validity) sağlanmıştır. Detaylı geçerlik katsayıları ve faktör yükleri, 2013 tarihli orijinal makalede yer almaktadır.

Güvenirlilik

Sorgulama Becerileri Ölçeği'nin güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı test etmek amacıyla yapılmıştır. Güvenirlilik analizleri, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle yapılan ölçümlerde benzer sonuçlar verip vermediğini gösterir.

Genellikle **iç tutarlılık** (Internal Consistency) güvenirlilik katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Güvenirlilik analizlerinin sayısal sonuçları ve alt boyutlara ait katsayıları, araştırma için yayımlanan makalesinde detaylıca sunulmuştur.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinin kritik bir aşaması olan faktör analizi, ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak için kullanılmıştır. Araştırmacılar, başlangıçta geniş bir madde havuzu oluşturmuş ve bu havuzu istatistiksel yöntemlerle daraltmıştır.

Yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda, sorgulama becerileri yapısının en iyi temsil eden faktör yapısı belirlenmiştir. Ardından, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yapısının teorik modele uygunluğu test edilerek ölçeğin nihai formu oluşturulmuştur. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu yapısının istatistiksel olarak desteklenmektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental) ve Öz Bildirim Ölçeği

Format: Likert tipi derecelendirme (Genellikle 5'li veya 4'lü Likert, detaylar referans makalededir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yükseköğretim Öğrencileri (Muhtemelen üniversite öğrencileri)

Age Group: Genç Yetkinler (Yaklaşık 18-25 ya?)

Population Details: Ölçek, öncelikle eğitim fakülteleri veya akademik öğrenim gören bireylerin sorgulama becerilerini ölçmek için geliştirilmiştir. Örneklem detayları, orijinal makalede belirtilmiştir.

Test Methodology: Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Sorgulama Becerileri, Ölçek Geliştirme, Psikometrik, Eğitim, Öğrenme, Eleştirel Düşünme, Sorgulayıcı Öğrenme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: caldankarademir@hotmail.com (Sorumlu Yazar: Çiğdem Aldan Karademir)

Correspondence Address: Araştırmacıların kurumsal adresleri, orijinal makalede mevcuttur.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Sorgulama Becerileri Ölçeği, 2013 yılında Aldan-Karademir ve Saracaloğlu tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçları için genellikle yazarlardan izin alınarak ücretsiz gerçekleştirilebilir. Ticari kullanım veya geniş çaplı dağıtım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine buradan erişilebilir: [sorgulama-becerileri-olcegi-toad.pdf](#). Ayrıca, MS Word belgesi de mevcuttur: [sorgulama-becerileri-olcegi-toad.doc](#).

Kaynakça

Aldan-Karademir, Ç. ve Saracaloğlu, A. S. (2013). Sorgulama becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Asya Öğretim Dergisi*, 1(2), 56-65.

Makalenin Dergipark üzerindeki orijinal bağlantısı: dergipark.gov.tr.

Sorgulama Becerileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Sorgulama Becerileri Ölçeği'nin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Ölçek maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makalenin tam metninin incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM